

Natur og Ungdom
Torggata 34
Postboks 4783 Sofienberg
0506 OSLO

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Kopi til:
Norges vassdrags- og energidirektorat
Miljøverndepartementet
Klima- og forurensingsdirektoratet
Statnett

11. mars 2010

HØRINGSUTTALELSE TIL STATNETTS SØKNAD OM DISPENSASJON FRA KONSESJONSVILKÅR FOR BRUK AV MOBILE GASSKRAFTVERK PÅ NYHAMNA OG TJELDBERGODDEN

Vi viser til søknad fra Statnett 01.03.2010 og oversende med dette vår uttalelse til Statnetts søknad om dispensasjon fra konsesjonsvilkår for bruk av mobile gasskraftverk på Nyhamna og Tjeldbergodden.

Innledning

Siden de mobile gasskraftverkene stod ferdig i 2008 har de enda ikke vært i drift. Kombinert med en svært kald vinter, lave magasinfyllinger i Midt-Norge og utkobling av opp til 4000 MW med svensk atomkraft har resultatet tidvis vært høye strømpriser og et underskudd på strøm i regionen i år. Natur og Ungdom og Miljøstiftelsen Zero er fullt klar over at det er en utfordrende kraftsituasjon i Midt-Norge, og at Statnetts ansvar er å garantere forsyningssikkerheten i regionen. Vi er opptatt av at den mest miljøvennlige løsningen blir valgt. Statnetts løsning med sterkt forurensende mobile gasskraftverk må unngås, og Olje- og energidepartementet må si nei til Statnetts søknad om dispensasjon fra konsesjonsvilkårene for de mobile gasskraftverkene.

Årsaken til problemene

Det har vært kjent i mange år at kraftsituasjonen i Midt-Norge ville komme til å bli anstrengt. Vi har ved flere anledninger påpekt dette ovenfor regjeringen, blant annet krevde vi at produksjonsstarten ved Ormen Lange måtte utsettes fram til man hadde en sikker og ren energiforsyning, i tillegg til at strømsparingstiltak måtte settes i gang umiddelbart. Vi mener regjeringen langt i fra har gjort nok for å løse denne kraftsituasjonen i regionen.

De siste ukene har de mobile gasskraftverkene blitt pekt på som en løsning på høye strømpriser i Midt-Norge. Marginalt lavere strømregninger på rundt 3 øre per kWh legitimerer ikke oppstart av de mobile gasskraftverkene og økte utslipp.

Konsesjonsvilkårene må fortsatt gjelde

I Statnetts utslippstillatelse fra Miljøverndepartementet og i konsesjonen fra NVE, står det at de mobile gasskraftverkene kun kan settes i gang dersom alle andre virkemidler er forsøkt og når faren for rasjonering vurderes som høy. Statnett har en rekke virkemidler for å håndtere anstrengte kraftsituasjoner. Dersom disse virkemidlene ikke er tilstrekkelige for å håndtere kraftsituasjonen kan Statnett iverksette SAKS-tiltak (virkemidler for håndtering av svært anstrengte kraftsituasjoner). I konsesjonen står det klart at det må være svært anstrengte kraftsituasjonen for å kunne sette kraftverkene i gang. I søknaden om dispensasjon vurderer Statnett selv situasjonen for å være stram, ikke svært anstrengt. Det virker nå som Statnett prøver å omdefinere hele grunnlaget for hvordan de mobile gasskraftverkene skal behandles.

Norges skitneste kraft

Dersom Olje- og energidepartementet gir Statnett dispensasjon fra konsesjonsvilkårene slik Statnett ber om, vil det medføre økte CO₂-utslipp. Norge kan ikke tillate slike utslippsøkninger av klimagasser i en tid der vi ligger langt over nasjonale utslippsmål og der det er et alvorlig behov for kraftige reduksjoner av utslipp i alle land. Det blir også meningsløst når man vet at det er andre tiltak som kan iverksettes slik at vi kan unngå disse unødvendige utslippene.

CO₂-utslipp

De mobile gasskraftverkene vil slippe ut ca. 734 gram CO₂/kWh. Til sammenligning slipper det danske kullkraftverket Nordjyllandsverket ut 551 gram CO₂/kWh. Norske myndigheter vurderer med andre ord å sette i gang en kraftproduksjon som er langt mer forurensende enn noen annen norsk kraft.

NO_x-utslipp

Et mobilt gasskraftverk medfører også en betydelig økning i utslipp av NO_x. Utslippene av NO_x fra de mobile gasskraftverkene vil kunne være på over 550 tonn. Til sammenligning slipper gasskraftverket på Kårstø ut 150 tonn per år og har en kraftproduksjon som er 7 ganger høyere. Gøteborg-protokollens forpliktelse er at Norge ikke har høyere utslipp av NO_x i 2010 enn 156 000 tonn. Ved å gi Statnett dispensasjonen vil vi kunne komme til å øke utslippene av NO_x i det året vi har forpliktet oss til å redusere dem.

De bærekraftige løsningene

Energisituasjonen i Midt-Norge et klassisk eksempel på politisk handlingslammelse og kortsiktig energipolitikk. Det har vært en rekke korsveier i norsk energipolitikk som kunne bidratt til en bedre kraftsituasjon på lang sikt. Framfor å velge å investere 2,3 milliarder kroner i to innretninger som aldri har blitt brukt, kunne man brukt disse pengene på en smartere måte. Dersom milliardene hadde blitt gitt gjennom statlige støtteordninger til utbygging av vindkraft, ville de med dagens priser ha utløst 1,5 TWh med varig vindkraftproduksjon¹.

Men dessverre har ingen tatt ansvar for å finne en bærekraftig løsning på energisituasjonen i regionen. Den anstrengte energisituasjonen i Midt-Norge er ikke noen overraskelse, det har vært varslet i over ti år. Men det er fullt mulig å håndtere situasjonen uten økte klimagassutslipp.

Det fornybare Midt-Norge

Midt-Norge er en av de regionene med mange, gode planer for utbygging av miljøvennlig vindkraft. I regionen finner vi allerede i dag de 3 vindmølleparkene på Smøla, Bessakerfjellet og Hitra, som er tre av landets største vindparker og som til sammen produserer 262 MWh, eller ³/₄ av Norges totale vindkraftproduksjon.

I regionen finnes det mange gode prosjekter, som kun mangler finansiell støtte for å bli realisert. Blant dem Ytre Vikna i Nord-Trøndelag og Haram i Møre og Romsdal, som til sammen kan forsyne over 40 000 husholdninger med strøm, noe som tilsvarer 0,8 TWh.

Storting og regjering har gjennom en årrekke oversett de bærekraftige løsningene for regionen. I regionen har det vært et voksende energiforbruk, men utbyggingen av fornybare løsninger, som vindkraft, har stått stille.

Energisparing: Eksempler for Midt-Norge

I Midt-Norge (Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag) er det 283 400 husholdninger.² I Trøndelag bruker en husholdning i gjennomsnitt 16 000 kWh elektrisitet i

¹ Beregningene forutsetter en engangsinvestering på 13 mill/MW vindkraft, 2800 fullasttimer, som gir en kWhpris på 55 øre. Beregnet investeringsstøtte er 35%

² <http://www.ssb.no/aarbok/tab/tab-049.html>

året. Av dette går om lag 60 % til oppvarming og ca. 11 % til belysning³. I 2006 brukte 98 prosent av alle husholdninger i Norge elektriske ovner eller varmekabler som til oppvarming i.⁴

Et avsnitt fra NVEs rapport om varmepumpenes bidrag til redusert energibruk i Norge siteres under:

*"Elsparing i husholdninger som investerte i varmepumper ble beregnet til 5116 kWh i gjennomsnitt."*⁵

Dette innebærer:

- Hvis en antar at 50 prosent av husholdningene har mulighet til å gå fra elektrisk oppvarming til varmepumpe kan det spares:
 - $5116 \text{ kWh} * 141\,700 \text{ husholdninger} = 0,724 \text{ TWh} \approx \mathbf{0,7 \text{ TWh}}$
- Hvis en antar at alle husholdningene kan skifte ut alle glødelamper med energisparepærer og med det reduserer strømbehov til belysning med 60 prosent, kan det spares:
 - $0,11 * 16\,000 \text{ kWh} * 283\,400 * 60 \% = 0,299 \text{ TWh} \approx \mathbf{0,3 \text{ TWh}}$

Disse eksemplene er forenklet men er eksempler som viser at potensialet for strømsparing er stort. Strømsparetiltak må ikke undervurderes og avvises. Eksemplene over gir stor grunn til å tro at en seriøs håndtering av strømsparetiltak i regionen vil kunne frigjøre om lag 1 TWh og gjøre de mobile gasskraftverkene unødvendige.

Også i industrien er det store muligheter for energieffektivisering. Ved å gjennomføre tiltak som gjenbruk av spillvarme internt i bedriften, produksjon av elektrisitet fra spillvarme og bruk av spillvarme til fjernvarmeanlegg kan det oppnås mye. I tillegg er det også muligheter for gjenvinning av elektrisitet i kraftintensiv industri.

Midt-Norge trenger en grønn krisepakke

Natur og Ungdom og Miljøstiftelsen Zero krever at Olje- og energidepartementet og regjeringen umiddelbart griper inn og gjør noe med kraftsituasjonen i Midt-Norge, og kommer med en grønn krisepakke til regionen som inneholder følgende punkter:

- Dersom det blir stor fare for kraftrasjonering i regionen bør produksjonen ved Ormen Lange reduseres tilsvarende den effekt/kraftmengden det er behov for. På den måten vil årsaken til problemet betale, framfor at verdens klima må betale i form av ytterligere økte klimagassutslipp.
- Det må umiddelbart bevilges penger over revidert statsbudsjett til utbygging av vindparkene Ytre Vikna og Haram.
- Energisparingstiltak må fremmes i regionen. For å ta et eksempel på hva det vil kunne utløse: dersom alle i Møre og Romsdal installerte en varmepumpe ville man spart like mye strøm som årsforbruket til en fjerdedel av alle boligene i fylket.

Med hilsen

(sign)

Silje Lundberg
Nestleder
Natur og Ungdom

(sign)

Audun Rødningsby
Fagrådgiver
Miljøstiftelsen ZERO

³ <http://www.bygningsenergidirektivet.no/>

⁴ <http://www.ssb.no/husenergi/>

⁵ http://www.nve.no/global/publikasjoner/publikasjoner_2007/rapport_2007/rapport7-07.pdf